

войски (вижъ притурка № 12*). Гръцкото население отъ драмско се прѣдаде на грабежъ, убийства и изнасилване, докато редътъ не бѣ възстановенъ отъ единъ енергиченъ български управител (Вижъ притурка № 16).

Единъ любопитенъ документъ (№ 13a), установенъ отъ турските власти въ Правище и подпечатанъ съ тѣхния печатъ, дава много ясна прѣдстава за видътъ на прѣслѣдванята, които сж били обикновено явление презъ първитъ мѣсеци на първата война. Правище сж околността заема крайбрѣжието на западъ отъ Кавала и брои приблизително 20,000 души мюсюлмани и 7,000 гърци. Тая областъ е била заета най-напрѣдъ отъ български чети, прѣдвождани отъ войводата Бабчевъ, слѣдъ тѣхъ отъ български и, отчасти, гръцки войски. Въ началото на войната гражданската власть, или по-скоро нейниятъ призракъ, се намиралъ въ рѣцѣтъ на гръцкия владика, комуто и самъ Бабчевъ донѣкъдѣ се подчинявалъ. Нашиятъ документъ дава подробенъ списъкъ, село по село, на всички убити и ограбени мюсюлмани. Списъцитѣ, много точно съставени, откриватъ имената не само на жертвитѣ, но и на тѣхнитѣ убийци. Откраднатитѣ прѣдмети сж описани съ най-голѣма точностъ; въ тѣхъ се опрѣдѣля даже шарката на откраднатитѣ крави въ нѣкои села. Нашиятъ опитъ ни позволява да твърдимъ съ увѣреностъ, че съставенитѣ въ балканскитѣ страни списъци отъ тоя родъ сж изобщо точни. Прѣувеличаването започва отъ момента, когато селянитѣ се опитватъ да изчислятъ загубитѣ въ кръгли цифри. Числото на убититѣ за всѣко село е отъ 1 до 25 души; събрѣтъ на загубитѣ, произтичащи отъ кражби и засвоявания, възлиза на стотици и хиляди лири. Изглежда, че насилията въ всичкитѣ села сж били дѣло на гръцкитѣ мѣстни чети. Най-дѣятелната отъ тия чети е била прѣдвождана отъ единъ свещеникъ и единъ войнственъ бакалинъ, владишки съвѣтници. На дѣло, самитѣ турци обвиняватъ владиката въ организирането на всичкитѣ жестокости. Числото на всички убити мюсюлмани възлиза на 195. Бабчевъ, въ противовѣсъ на нѣкои други войводи на български чети, изглежда да се е държалъ сравнително доста добръ. Неговитѣ злоупотрѣбления и изнудвания възлизатъ на около 6,000 турски лири, числото на убититѣ отъ него не възлиза на повече отъ 10, и то всички осждени отъ владиката и неговия съвѣтъ. За него и другаря му разправятъ, че не сж изнасилили нито една жена; даже притекли се на помощъ на двѣ жени, нападнати отъ гърци. Въ тоя документъ се съобщава сжщо, че женитѣ въ селата заети отъ гръцки войски, за да се спасятъ отъ изнасилване, бѣгали въ села, заети отъ български войници. Възможно е документа, за който е дума, да е точенъ и искренъ. Все пакъ не трѣба да се забравя, че той ни прѣдава само турската версия. Турцитѣ отдаватъ избиването на своитѣ първенци на желанието да се сплши тур-

*) Притуркитѣ ще се печататъ въ края на доклада.